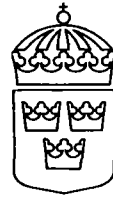


# Regeringens skrivelse

1993/94:248

Redogörelse för verksamheten inom Europarådets  
ministerkommitté under år 1993



Skr.  
1993/94:248

---

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 19 maj 1994

*Carl Bildt*

*Alf Svensson*  
(Utrikesdepartementet)

## Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1993.

# Innehållsförteckning

Skr. 1993/94:248

Förord .....	3
I Ministerkommittémöten samt toppmötet .....	4
1 92:a ministerkommittémötet .....	4
2 Toppmötet i Wien .....	5
3 93:e ministerkommittémötet .....	6
II Verksamheten inom organisationens nio huvudsektorer .....	8
1 Mänskliga rättigheter, minoritets- och jämställdhetsfrågor .....	8
2 Massmediefrågor .....	12
3 Sociala frågor, arbetsmarknads-, migrations- och befolkningsfrågor .....	13
4 Utbildning, kultur, kulturmiljövård och idrott .....	17
5 Ungdomsfrågor .....	21
6 Hälso- och sjukvård .....	22
7 Frågor rörande miljö och regional planering .....	23
8 Regionala och kommunala frågor .....	24
9 Rättsfrågor .....	25
III Europarådets sociala utvecklingsfond .....	26
IV Övrigt .....	28

I den resolution (nr 319) om förbindelserna med de nationella parlamenten, som antogs år 1966, uppmanar Europarådets rådgivande församling regeringarna att årligen lägga fram en rapport om verksamheten i Europarådets ministerkommitté inför sina parlament. Regeringen har lämnat riksdagen sådana redogörelser för åren 1967-92, senast med skr. 1992/93:248. En redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1993 har utarbetats inom Utrikesdepartementet efter samråd med de departement inom vilka de ifrågavarande sakfrågorna bereds.

# Verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1993

## I Ministerkommittémöten samt toppmötet

Verksamheten i ministerkommittén präglades under år 1993 i mycket hög utsträckning av organisationens första toppmöte, vilket ägde rum i Wien den 8-9 oktober. Det 92:a ministermötet ägnades främst åt förberedelser inför toppmötet och det 93:e mötet var i princip en uppföljning av de beslut som togs vid mötet i Wien.

Under året upptogs ytterligare sex nya medlemmar: Estland, Litauen, Slovenien, Tjeckien, Slovakien och Rumänien.

Ställföreträdarkommittén sammanträdde nio gånger för att behandla allmänna frågor, nio gånger för att behandla frågor rörande främst mänskliga rättigheter och en gång för att fatta beslut om 1994 års budget. Till ställföreträdarna har av praktiska skäl delegerats rätten att behandla och fatta beslut i ärenden inom ministerkommitténs kompetensområde, när ministrarna inte är samlade. I tillägg till ordinarie ställföreträdarmöten hölls ett antal extra endagsmöten. Vid två tillfällen i januari samlades ställföreträdarna för att huvudsakligen dryfta Tjeckien och Slovakien.

Sex ordinarie fackministerkonferenser arrangerades inom Europarådet under året: en ungdomsministerkonferens den 13-15 april i Wien, en konferens för ministrar med ansvar för regionala och kommunala frågor den 15-16 september i Haag, en ministerkonferens om familjefrågor den 13-15 oktober i Paris, en ministerkonferens om jämställdhetsfrågor den 21-22 oktober i Rom, en arbetsmarknadsministerkonferens den 28-29 oktober på Malta och en migrationsministerkonferens den 18-19 november i Athen. Dessutom samlades justitieministrarna till ett informellt möte den 21-22 juni i Lugano.

Europarådets ordinarie budget uppgick under år 1993 till ca 744 miljoner franska franc. Sveriges totala bidrag till organisationen (inklusive bidrag till vissa underordnade verksamheter) uppgick under kalenderåret till knappt 34 miljoner kronor.

### 1 92:a ministerkommittémötet

Europarådet höll sitt 92:a ministerkommittémöte den 14 maj under ordförandeskap av den brittiske utrikesministern Douglas Hurd. Den svenska delegationen leddes av utrikesminister Margaretha af Ugglas.

Ministerkommittémötet inleddes med en ceremoni för att markera Estlands, Litauens och Sloveniens inträde i Europarådet. Genom dessas inträde utökades medlemskretsen till 29 länder. Ministrarna välkomnade varmt ländernas inträde i organisationen.

Under mötet diskuterade ministrarna främst förberedelserna inför Europarådets första toppmöte, reformeringen av övervakningsorganen för konventionen om de mänskliga rättigheterna och frågan om minoritetsskydd. Man diskuterade också läget i Ryssland respektive f.d. Jugoslavien samt antog ett par resolutioner som kompletterar Europarådets stadga.

Huvudämnet för diskussionerna var förberedelsearbetet inför Europarådets första toppmöte, vilket skulle komma att äga rum i Wien den 8-9 oktober. Ministrarna enades om att toppmötet skulle ägnas åt diskussioner om politiska och institutionella aspekter på Europarådets roll i det nya Europa samt metoder för stärkande av demokrati, respekt för mänskliga rättigheter samt rättsstaten.

Beträffande reformeringen av övervakningsorganen för konventionen om de mänskliga rättigheterna underströk ministrarna att det med hänsyn till domstolens och kommissionens ökande arbetsbörda var angeläget att man fann en snabb lösning. Man noterade med tillfredsställelse de framsteg som hittills gjorts och instruerade ställföreträdarna att avsluta arbetet med mandatet snarast möjligt så att en färdig text kunde föreligga vid toppmötet.

Ministrarna uttryckte sitt intresse för det arbete till skydd för minoriteter som pågick och förklarade att man hoppades kunna fatta ett principbeslut om Europarådets ansvar i denna fråga vid det kommande toppmötet.

I samband med en informell diskussion om utvecklingen i Ryssland och relationerna mellan Ryssland och Europarådet beslutade ministrarna att via Europarådets stödprogram prioritera uppbyggnaden av det ryska rättsväsendet, den konstitutionella rätten och de mänskliga rättigheterna. Ryssland uppmanades delta mer aktivt i gemensamma Europarådsaktiviteter.

Också situationen i f.d. Jugoslavien diskuterades informellt. Man fördömde alla former av våld och etnisk rensning och uppmanade samtliga parter att snarast underteckna och tillämpa Vance-Owenplanen. Man underströk betydelsen av tillämpningen av FN:s embargo och vädjade samtidigt till relevanta organ att ta hänsyn till de svårigheter detta medförde för grannstaterna. De konkreta åtgärder som Europarådet vidtagit inom områdena för mänskliga rättigheter och medierna välkomnades.

## 2 Toppmötet i Wien

Europarådet höll sitt första toppmöte i Wien den 8-9 oktober under ordförandeskap av den österrikiske kanslern Franz Vranitsky. Den svenska delegationen leddes av statsminister Carl Bildt.

Före själva toppmötet arrangerades ett meningsbyte med kandidatländerna under ordförandeskap av den österrikiske utrikesministern Alois Mock. Denne förklarade att man från Europarådets sida skulle göra allt vad man kunde för att stödja reformprocessen i kandidatländerna så att dessa i framtiden kunde integreras i den europeiska familjen.

De samlade stats- och regeringscheferna antog en politisk deklaration och en handlingsplan för att bekämpa rasism, främlingsfientlighet, antisemitism och intolerans.

Innebörden av den politiska deklarationen var i huvudsak att man skulle ta till vara förändringarna i Europa och det faktum att man har gemensamma kulturella rötter och värderingar i fråga om demokrati, respekt för mänskliga rättigheter och rättsstaten. Detta för att skapa ett område av demokratisk säkerhet. Man konstaterade samtidigt att det fanns en rad problem som aggressiv nationalism och intolerans.

Den praxis som utvecklats avseende kriterier för medlemskap precisera-

des. Man befäste att det är demokratibyggande och mänskliga rättigheter som utgör Europarådets kärnområden. Man sade sig vara villig att anpassa organisationen efter de nya medlemsstaternas behov och att intensifiera samarbetet med andra organisationer.

I ett avsnitt om minoriteter konstaterades att dessa bör skyddas och respekteras så att de kan bidra till fred och stabilitet. Lokala och regionala myndigheters betydelse för skapandet av ett tolerant klimat betonades liksom bilaterala avtal och förtroendeskapande åtgärder. Man åtog sig att ge personer som tillhör en minoritet möjlighet att bevara och utveckla sin kultur och sina traditioner. Man bekräftade de åtaganden man gjort i ESK:s Köpenhamnsdokument och uttryckte önskemål om att dessa av Europarådet skulle omvandlas till juridiska åtaganden.

Ministerkommittén instruerades därför att utan dröjsmål utarbeta en ramkonvention till skydd för nationella minoriteter och påbörja arbetet på ett tilläggsprotokoll till den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna, vilket skall reglera individuella kulturella rättigheter.

I en deklaration och handlingsplan för att bekämpa rasism, främlingsfientlighet, antisemitism och intolerans fördömdes dessa fenomen och medlemsstaterna uppmanades att förstärka nationell lagstiftning och internationella instrument på området. Man åtog sig också att bekämpa ideologier och handlingar som kan leda till rashat, våld och diskriminering samt att uppmåna människor, speciellt unga, att engagera sig i kampen mot rasism.

För att följa upp åtagandena i deklarationen instruerades ministerkommittén att utveckla och verkställa en handlingsplan. Planen innefattade att skapa en ungdomskampanj och att upprätta en expertkommitté. Kommittén fick till uppgift att bl.a. granska medlemsstaternas lagstiftning, politik och andra åtgärder för att bekämpa rasism, främlingsfientlighet, antisemitism och intolerans, att föreslå åtgärder på lokal, nationell och europeisk nivå samt att utarbeta rekommendationer till medlemsstaterna i form av allmänna principer.

Stats- och regeringscheferna gav ministerkommittén i uppdrag att färdigställa ett tilläggsprotokoll till den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna så att texten skulle kunna undertecknas vid ministerkommittémötet i maj 1994. Syftet var att etablera en ny övervakningsordning.

Man gav sin välsignelse till ombildningen av kommunalkonferensen till ett nytt konsultativt organ för lokala och regionala frågor, kommunalkongressen, med två kammare för regionala respektive lokala frågor.

I en separat deklaration om situationen i Ryssland uttryckte man sin oro över de senaste dagarnas händelser där och gav sitt stöd till presidenten och hans reformsträvanden.

### 3 93:e ministerkommittémötet

Europarådet höll sitt 93:e ministerkommittémöte den 4 november under ordförandeskap av den österrikiske utrikesministern Alois Mock. Den svenska delegationen leddes av kabinettssekreterare Lars-Åke Nilsson.

Ministerkommittémötet inleddes med en ceremoni för att markera Rumäniens inträde i Europarådet som organisationens 32:a medlemsland. Den 30

juni hade Tjeckien och Slovakien valts in som 30:e respektive 31:a medlemsland.

Vid mötet diskuterade ministrarna främst utvärdering och uppföljning av toppmötet i Wien, samt relationerna till kandidatstaterna.

Det rådde enighet om att toppmötet hade avslöpt väl och ett tack riktades till värdlandets regering.

Beträffande arbetet med reformeringen av övervakningsorganen för konventionen om de mänskliga rättigheterna konstaterade ministrarna med tillfredsställelse att ett tilläggsprotokoll skulle komma att finnas för underskrift vid ministerkommitténs 94:e möte i maj 1994.

På grundval av de deklARATIONER som antagits av stats- och regeringscheferna vid toppmötet tog ministrarna en rad preciserande beslut.

Man instruerade en expertkommitté att till den 30 juni 1994 utarbeta en ramkonvention om minoriteters rättigheter samt påbörja arbetet med ett tilläggsprotokoll om kulturella rättigheter. Detta arbete skulle vara avslutat den 31 december 1994.

Ställföreträdarna instruerades att utarbeta en detaljerad handlingsplan för att bekämpa rasism, främlingsfientlighet, antisemitism och intolerans, och ministrarna beslöt att studera en första rapport om tillämpningen av handlingsplanen vid mötet i maj 1994.

Också i fråga om skapandet av det nya konsultativa organet för lokala och regionala frågor, kommunalkongressen, överlämnades detaljfrågorna till ställföreträdarna.

Generalsekreteraren och ställföreträdarna instruerades att söka ett fastare samarbete med såväl EU som ESK.

Utöver uppföljningen av toppmötet diskuterade ministrarna också den senaste utvecklingen i kandidatländerna och instruerade ställföreträdarna att intensifiera samarbetsprogrammen med dessa länder till stöd för demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstaten. Beträffande Ryssland uttryckte man stöd för den parlamentariska församlingens beslut att sända observatörer till det ryska valet.

## II Verksamheten inom organisationens nio huvudsektorer

### 1 Mänskliga rättigheter, minoritets- och jämställdhetsfrågor

#### Mänskliga rättigheter och minoritetsfrågor

##### a) Europarådets toppmöte

Årets arbete i ministerkommittén på det mänskliga rättighetsområdet kännetecknades av förberedelserna inför och arbetet med det toppmöte som hölls i Wien den 8-9 oktober. Den deklaration som antogs vid toppmötet tar upp tre frågor som faller inom detta område: reformeringen av Europakonventionens övervakningsordning, nationella minoriteter och kampen mot rasism och främlingsfientlighet.

#### Reformfrågan

Meningsskiljaktigheterna om utformningen av en reform för att komma till rätta med den ökande målbalansen och de långa handläggningstiderna inför konventionsorganen löstes under våren 1993 genom en kompromiss. Den 28 maj enades således ministerkommittén om ett mandat till styrkommittén för mänskliga rättigheter (CDDH) enligt vilket denna kommitté gavs i uppdrag att färdigställa ett ändringsprotokoll till konventionen av innebörd att de nuvarande övervakningsorganen skall ersättas med en permanent domstol med en ledamot från varje konventionsstat. Denna domstol skall bl.a. innehålla ett effektivt system för att avgöra vilka mål som skall tas upp till sakprövning, en effektiv procedur för att underlätta förlikningsuppgörelser samt ge möjlighet till omprövning i mål av stor principiell betydelse. Under sommaren och hösten 1993 utarbetades ett sådant ändringsprotokoll, vilket har remitterats bl.a. till domstolen, kommissionen och till den parlamentariska församlingen för yttrande. Vid toppmötet underströks betydelsen av reformen och ministerkommittén uppmanades att färdigställa ett ändringsprotokoll så att det kunde antas vid det ordinarie ministerkommittémötet i maj månad 1994. Så skedde också och om ratificeringsproceduren fortlöper snabbt torde man kunna räkna med att reformen träder i kraft någon gång under tiden 1997-1998. Konventionsändringen måste dock godkännas av samtliga konventionsstater innan den kan träda i kraft. Reformen innebär en förändring av övervakningssystemet som kräver långtgående ingrepp i konventionstexten.

#### Nationella minoriteter

Under hela år 1993 ägnades minoritetsfrågorna ökad uppmärksamhet. Den särskilda expertkommittén (DH-MIN) sammanträdde vid två tillfällen (22-25 mars och 28 juni-1 juli). Man lyckades dock inte ena sig om några texter som skulle kunna tas in i ett tilläggsprotokoll till Europakonventionen eller i en ramkonvention om minoriteters rättigheter.

Styrkommittén för mänskliga rättigheter (CDDH), som hade ett extra



möte den 6-8 september, utarbetade alternativa förslag för det fortsatta arbetet inför Europarådets toppmöte den 8-9 oktober i Wien.

Som resultat av en kompromiss vid toppmötet skall ett utkast till en ramkonvention för skydd av nationella minoriteter utarbetas före den 1 juli 1994. Avsikten är att även stater som inte är medlemmar av Europarådet skall kunna ansluta sig till den konventionen. Vidare beslöt toppmötet att ett tilläggsprotokoll till den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna skall utarbetas före årsskiftet 1994/95. Protokollet skall avse kulturella rättigheter för individer, särskilt för personer som tillhör nationella minoriteter.

En ny kommitté för skydd av nationella minoriteter (CAHMIN) har satts upp. Den höll sitt första möte i januari 1994.

### Kampen mot rasism och främlingsfientlighet

Toppmötet uppdrog åt ministerkommittén att anta en handlingsplan för bekämpande av rasism, främlingsfientlighet, antisemitism och intolerans. Denna innefattar bl.a. en europeisk ungdomskampanj för ett öppet samhälle som skall genomföras med stöd av de europeiska ungdomsorganisationerna. Vidare innehåller den en uppmaning till medlemsstaterna att stärka sin interna lagstiftning på detta område. Slutligen skall en särskild expertkommitté inrättas som skall granska medlemsstaternas interna lagstiftning, rättstillämpning och politik på detta område och komma med förslag till politiska rekommendationer samt se över och föreslå förbättringar av de internationella regelsystem som redan finns.

### *b) Europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna*

Under året undertecknades den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europa-konventionen) av fyra nya medlemmar av Europarådet: Estland, Litauen, Rumänien och Slovenien. Dessa stater har dock ännu inte ratificerat konventionen men förväntas göra det inom kort. Också andra östeuropeiska stater har ansökt om medlemskap och kan förväntas underteckna och ratificera konventionen inom en nära framtid.

Ministerkommittén övervakade liksom tidigare år fortlöpande verkställandet av Europadomstolens domar och granskade och överprövade de rapporter som den europeiska kommissionen för de mänskliga rättigheterna avgett över enskilda klagomål. Ministerkommittén antog under året 66 resolutioner i sådana ärenden, varav 5 rör klagomål mot Sverige.

Under år 1993 registrerades 2 073 nya klagomål hos kommissionen, varav 106 mot Sverige. Motsvarande siffror för år 1992 var 1 861 respektive 82. Effekterna av det åttonde tilläggsprotokollet, som bl.a. möjliggör för kommissionen att arbeta på kamrar, har nu börjat skönjas och handläggningen i kommissionen går snabbare. Samtidigt ökar emellertid antalet klagomål varför den genomsnittliga handläggningstiden för mål i kommissionen är fortsatt lång. Vissa brådskande mål, t.ex. sådana som rör brott mot artikel 3 – skyddet mot tortyr m.m. – behandlas dock med förtur.

Genom Europadomstolens avgöranden och tolkningar klargörs den närmare innebörden av de förpliktelser som konventionen innehåller. Domstolen får därigenom ett stort inflytande inte bara på den nationella lagstiftningen utan också på den nationella rättstillämpningen, särskilt i de länder där konventionen och dess tilläggsprotokoll införlivats med den nationella rättsordningen som nationell lag. Under år 1993 hänsköts 52 mål till domstolens prövning. Fram t.o.m. år 1980 hade domstolen avgjort endast 31 mål. Vid utgången av år 1993 hade domstolen sedan dess tillkomst avgjort 387 mål. Av de 387 avgjorda målen rör 29 klagomål mot Sverige. En redovisning av de fram till år 1991 meddelade domarna i mål mot Sverige finns i prop. 1990/91:79 om avgivande av förklaring enligt artikel 46 i den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Publikationen Utrikesfrågor innehåller också referat av de domar som meddelats i mål mot Sverige. Referat av Europadomstolens domar finns numera också att tillgå i riksdagens offentliga databas, informationssystemet RIXLEX.

Det löpande arbetet på det mänskliga rättighetsområdet bedrevs i övrigt liksom under tidigare år i styrkommittén för mänskliga rättigheter (CDDH) och i dess expertkommittéer.

Expertkommittén för utveckling av de mänskliga rättigheterna (DH-DEV) fortsatte arbetet med ett tilläggsprotokoll till konventionen angående vissa ytterligare rättigheter för frihetsberövade personer. Ett första förslag återremitterades till kommittén av CDDH.

Expertkommittén för processuella frågor (DH-PR) arbetade huvudsakligen med reformeringen av övervakningssystemet och höll ett flertal möten under sommaren och hösten för att utarbeta det ändringsprotokoll som reformen kräver.

I detta sammanhang kan det finnas anledning att också nämna i vilken utsträckning tilläggsprotokollen till Europakonventionen ratificerats av medlemsstaterna. Uppgifterna gäller förhållandet den 31 december 1993. Som nämnts ovan hade själva konventionen vid denna tidpunkt ratificerats av samtliga 32 medlemsstater utom de nyaste medlemmarna Estland, Litauen, Rumänien och Slovenien. Samtliga stater som ratificerat konventionen har också accepterat den enskilda klagorätten samt domstolens jurisdiktion.

Det första tilläggsprotokollet, som rör bl.a. äganderättsskyddet, har ratificerats av samtliga medlemsstater utom Estland, Liechtenstein, Litauen, Polen, Rumänien, Slovenien och Schweiz.

Det fjärde tilläggsprotokollet, som rör bl.a. rätten till rörelsefrihet och rätten att lämna sitt land samt innehåller förbud mot kollektiv utvisning av utlänningar, har ratificerats av samtliga medlemsstater utom Bulgarien, Estland, Grekland, Liechtenstein, Litauen, Malta, Polen, Rumänien, Schweiz, Slovenien, Spanien, Storbritannien och Turkiet.

Det sjätte tilläggsprotokollet, som förbjuder användning av dödsstraff i fredstid, har ratificerats av samtliga medlemsstater utom Belgien, Bulgarien, Cypern, Estland, Grekland, Irland, Litauen, Polen, Rumänien, Slovenien, Storbritannien och Turkiet.

Det sjunde tilläggsprotokollet, som bl.a. anger vissa rättssäkerhetsgarantier vid utvisningsförfaranden samt rätt till överprövning av brottmålsdomar,

har ratificerats av samtliga medlemsstater utom Belgien, Bulgarien, Cypern, Estland, Irland, Liechtenstein, Litauen, Malta, Nederländerna, Polen, Portugal, Rumänien, Slovenien, Spanien, Storbritannien, Tyskland och Turkiet.

Det nionde tilläggsprotokollet, som ger också den enskilde rätt att få prövning av ett enskilt klagomål i domstolen om domstolen ger prövningstillstånd, hade vid utgången av år 1993 ratificerats av nio stater sedan Italien, Tjeckien och Slovakien ratificerat det under år 1993. Att Sverige inte ratificerat protokollet sammanhänger med att ändamålsenligheten av detta protokoll måste ses i ljuset av det mer långtgående reformförslag som för närvarande förbereds. Protokollet träder i kraft först när tio stater ratificerat det.

Övriga protokoll, som med undantag av det tionde alla trätt i kraft, rör främst processuella ändringar i förfarandet inför konventionsorganen.

#### *c) Europeiska konventionen mot tortyr m.m.*

Den europeiska konventionen till förhindrande av tortyr antogs av ministerkommittén den 26 juni 1987 och trädde i kraft den 1 februari 1989. Den hade vid utgången av år 1993 ratificerats av samtliga medlemsstater utom Bulgarien, Estland, Litauen, Polen, Rumänien, Slovakien, Slovenien och Tjeckien. Sverige ratificerade konventionen den 21 juni 1988. För en närmare redovisning av konventionens innehåll hänvisas till prop. 1987/88:133. Den kommitté som upprättats enligt konventionen för att undersöka behandlingen av frihetsberövade i syfte att stärka skyddet mot tortyr m.m., inledde sin verksamhet år 1990.

Under åren 1990-91 besökte kommittén Danmark, Frankrike, Malta, Schweiz, Spanien, Storbritannien, Sverige, Turkiet (vid två tillfällen) samt Tyskland och Österrike. År 1992 besöktes Cypern, Finland, Italien, Nederländerna, Portugal, San Marino samt Turkiet ytterligare en gång. Efter besöket i Turkiet gjorde kommittén ett offentligt uttalande enligt artikel 10 i konventionen. År 1993 besökte kommittén Belgien, Grekland, Irland, Island, Liechtenstein, Luxemburg, Nordirland och Norge. De rapporter som kommittén avfattar efter sina besök är inte offentliga men kan offentliggöras om den berörda staten medger det. Rapporten från besöket i Sverige, som tillställdes Utrikesdepartementet i februari 1992, har offentliggjorts liksom det svar som den svenska regeringen lämnade kommittén i augusti 1992. Som regel har de berörda länderna medgivit att rapporterna offentliggjorts.

#### *d) Övrigt*

En rekommendation om de fattigas rättigheter, som utarbetats av styrkommittén, antogs av ministerkommittén i början av året.

#### **Jämställdhetsfrågor**

Styrkommittén för jämställdhet mellan kvinnor och män (CDEG) sammanträdde fyra gånger under året, varav tre gånger i Strasbourg och en gång i samband med den 3:e europeiska jämställdhetsministerkonferensen i oktober i Rom. Konferensens tema var "Strategier för att eliminera våld mot

kvinnor i samhället: media och andra medel". Ett förslag till deklaration om våld mot kvinnor antogs liksom ett resolutionsutkast om våldtäkter och sexuella övergrepp mot kvinnor. Ministrarna enades också om ett uttalande om brott mot kvinnors rättigheter i det forna Jugoslavien.

Som stöd för i första hand de nya medlemsländerna i Central- och Östeuropa anordnades ett seminarium om jämställdhetsproblem i dessa länder i december i Sofia. Vidare förbereddes, i samarbete med ämbetsmannakommittén för regional planering, det seminarium om "Kvinnors roll och representation i urban och regional planering för en uthållig utveckling" som statsrådet Görel Thurdin inbjudit till och som sedan ägde rum i Örnsköldsvik i mars 1994. I samarbete med styrkommittén för massmediefrågor förbereddes också ett seminarium med temat "Mänskliga rättigheter och socialt kön: medias ansvar".

Fyra expertgrupper arbetade under året, en om jämställdhet och demokrati, en om fundamentala rättigheter till jämställdhet mellan kvinnor och män, en om åtgärder mot prostitution och en om det mångkulturella samhället och jämställdhet mellan kvinnor och män, den sistnämnda i samarbete med styrkommittén för migrationsfrågor.

En arbetsgrupp tillsattes med uppgift att förbereda en konferens om jämställdhet och demokrati i februari 1995 i Strasbourg. Syftet med konferensen skulle bl.a. vara att belysa dessa frågor inför FN:s 4:e världskvinnokonferens år 1995 i Peking.

## 2 Massmediefrågor

### Konvention

Konventionen om gränsöverskridande television har börjat fungera. Dess permanenta kommitté hade under året sitt första möte. Många tecken tyder nu på att förutsättningarna har förbättrats för ett närmande mellan den nämnda Europarådskonventionen och EU:s TV-direktiv. Det gäller inte minst på den punkt som för Sverige varit avgörande för beslutet att tills vidare inte ratificera konventionen, nämligen reglerna för fastställande av ansvarigt land (se vidare prop. 1992/93:75, s. 18-19).

### Kommittéarbetet

Styrkommittén för massmediefrågor (CDMM) sammanträdde tre gånger under verksamhetsåret. Arbetet i de CDMM underställda arbetsgrupperna m.m. liksom debatterna under CDMM:s möten präglades mycket av förberedelserna för den 4:e ministerkonferensen som skall avhållas i Prag i december 1994. Sverige är representerat i två av de arbetsgrupper som tar fram underlaget för konferensen (public service-frågor respektive frågor om ägandekonzentration m.m.).

Under året fattades principbeslut om att den juridiska underkommittén (MM-JU) skall avvecklas. Detta påverkar dock inte den under svenskt ordförandeskap arbetande arbetsgruppen om piratkopiering, vars verksamhet tillmäts hög prioritet.

Vad beträffar arbetet med en konvention eller motsvarande på upphovsrättens område pågick detta under hela året med förhoppningen att man under år 1994 skulle kunna nå en uppgörelse.

### 3 Sociala frågor, arbetsmarknads-, migrations- och befolkningsfrågor

#### a) Social trygghet

##### Kommittéarbetet

Styrkommittén för social trygghet (CDSS) sammanträdde två gånger under året. En stor del av uppmärksamheten ägnades åt frågan hur staterna i Central- och Östeuropa skall kunna dra nytta av Europarådets rättsliga instrument för samordning av systemen för social trygghet för personer som flyttar mellan länderna och rådets minimistandard vad avser social trygghet. Ett seminarium i den första frågan hölls också i Rumänien i september.

Kommittén beslöt att under år 1994 organisera en kurs för tjänstemän i de nationella förvaltningarna om rådets minimistandardinstrument inom området social trygghet. Kommittén antog för sin del även ett protokoll till den europeiska konventionen om social trygghet och överlämnade detta till ministerkommittén för slutligt beslut. Kommittén beslöt även att företa två studier som båda skall ta upp frågor hur systemen för social trygghet skall kunna bidra till rehabilitering och aktivering av förmånstagare. Den ena studien skall inriktas på medicinsk och yrkesmässig integrering av sjukskrivna och förtidspensionerade och den andra skall behandla olika sätt att främja den äldre arbetskraftens möjligheter att fortsätta ett aktivt liv.

#### Övrigt

En kommitté för förberedande av 1995 års konferens i Portugal för ministrar med ansvar för social trygghet bildades. Temat för konferensen kommer att bli "Social trygghet och beroende personer", dvs. hur de sociala trygghetssystemen tillgodoser behovet av stödinsatser för dem som i sin dagliga livsföring är beroende av hjälp av andra. Konferensen kommer därmed att behandla hur insatser för funktionshindrade och äldre med betydande behov av vård och omsorg är utformade i olika europeiska länder.

#### b) Arbetsmarknadsfrågor och socialtjänst

Styrkommittén för arbetsmarknadsfrågor (CDEM) sammanträdde under år 1993 två gånger. Vid dessa möten, samt vid kommitténs byråmöten, förbereddes bl.a. Europarådets 5:e arbetsmarknadsministerkonferens, som var förlagd till Malta den 28-29 oktober. Styrkommitténs sammanträde i oktober ägde rum i direkt anslutning till arbetsmarknadsministermötet.

Konferensens tre teman var:

- Sysselsättningstendenser i Europa – utblick framåt
- Effekter på arbetsmarknaden på grund av befolkningsutvecklingen i Europa

– Yrkesintegration och återintegration av personer på arbetsmarknaden och deras påverkan på strukturförändring, produktivitet samt tillväxt.

Inför konferensen hade, på uppdrag av Europarådet, en rapport på respektive tema tagits fram av konsulter.

Sveriges arbetsmarknadsminister gjorde ett inlägg angående det tredje temat med särskild inriktning på ungdomarnas situation på arbetsmarknaden.

Ett slutdokument antogs, i vilket noterades den svåra arbetsmarknadssituationen i nästan samtliga medlemsländer, med hög arbetslöshet och då med särskild tonvikt på den ökande långtids- och ungdomsarbetslösheten. Vidare underströks vikten av att målet, för såväl regeringarna som parterna på arbetsmarknaden, måste vara att skapa sysselsättning när ekonomisk politik och socialpolitik utformas på såväl nationell som internationell nivå. Ministerna betonade vikten av att arbetslösa och andra utsatta grupper tillförsäkras socialt skydd, dels i jämlikhetsperspektiv och dels för att undvika social utslagning. Styrkommittén fick i uppdrag att i sitt kommande arbete verka för att finna lösningar på de problem som tagits upp vid konferensen. Arbetet skall återspegla Europarådets roll inom det socio-ekonomiska fältet. Medlemsländerna från Central- och Östeuropa skall integreras helt i detta arbete och i de aktiviteter som är av allmänt intresse för Europa.

Expertkommittén "Utveckling av små och medelstora företag" (EM-DE), i vilken Sverige deltagit, avlämnade sin slutrapport. Styrkommittén beslutade att publicera denna samt att godkänna rekommendationerna.

Expertkommittén "Arbetsförmedlingsservice" (EM-CE), i vilken Sverige deltar, har fortsatt men ej slutfört sitt arbete under år 1993.

Beslut fattades om att 1994/95 års forskningsprogram skall ha som tema "Barn och arbete". Sveriges deltagare valdes till projektledare.

Styrkommittén för socialpolitiska frågor (CDPS) sammanträdde två gånger under år 1993. Kommittén diskuterade en rekommendation om äldre människors villkor.

En europeisk fattigdomsrapport planeras. Styrkommitténs pågående stora projekt behandlar barnens situation.

Den 13-15 oktober arrangerades en familjeministerkonferens i Paris. Ett stort antal ministrar deltog i mötet som behandlade barns rättigheter och föräldrars och samhällets skyldigheter. Utgångspunkt för diskussionerna var FN:s konvention om barnets rättigheter.

## Sociala stadgan

Det ändringsprotokoll till sociala stadgan som undertecknades år 1991 ratificerades under år 1993 av ytterligare tre stater: Cypern, Nederländerna och Portugal. Sverige och Norge var tidigare de enda stater som ratificerat ändringsprotokollet. För att det skall träda i kraft krävs ratifikation av samtliga stater som anslutit sig till stadgan.

Regeringskommittén, som under året sammanträdde fyra gånger, har redan nu ändrat sina arbetsmetoder i enlighet med ändringsprotokollet. Alla stater är dock inte nöjda med den nya roll regeringskommittén fått, och inte heller med det nya rapporteringssystemet.

Från och med år 1993 granskas rapporter från alla stater varje år, men rapporteringen omfattar inte hela stadgan varje år, utan endast vissa av artiklarna.

Regeringskommitténs tolfte rapport behandlades av ministerkommittén i september. För första gången tillämpade ministerkommittén omröstningsreglerna i ändringsprotokollet, som bl.a. innebär att enbart de stater som ratificerat sociala stadgan röstar om förslagen i regeringskommitténs rapport. Det var också första gången som ministerkommittén beslutade om rekommendationer riktade till några av staterna, helt i enlighet med regeringskommitténs förslag.

Det förslag till tilläggsprotokoll om kollektiv klagorätt som den s.k. ad hoc-kommittén (CHARTE-REL) lade fram år 1992 behandlades under året i ett flertal olika instanser, som tillstyrkt förslaget. Vid behandlingen i ministerkommittén uppnåddes dock inte enighet om att anta protokollet och en särskild grupp har därefter arbetat vidare på förslaget liksom på vissa andra förfarandefrågor.

CHARTE-REL fortsatte under året sin genomgång av sociala stadgans materiella innehåll i syfte att modernisera det.

### c) *Migration, asylfrågor m.m.*

Europarådets styrkommitté för migrationsfrågor (CDMG) arbetar huvudsakligen med att utveckla det europeiska samarbetet om frågor kring flyktingars och invandrades integration. Erfarenheter från så gott som hela Europa visar att flyktingar och invandrare möter allt större svårigheter i sin integration samtidigt som uttryck för rasism, främlingsfientlighet och antisemitism tenderar att öka. Ett samarbete och erfarenhetsutbyte mellan Europas länder på detta område blir därför allt viktigare.

En viktig del av kommitténs arbete har varit ett fyraårigt projekt om "Etniska relationer i Europa". I projektets slutrapport år 1992 redovisas synsätt och värderingar som kan läggas till grund för både integrationsarbetet och arbetet med goda etniska relationer på olika samhällsområden. Projektet följs nu upp med ett annat flerårigt projekt med inriktning på att undersöka praktiska åtgärder som vidtagits i medlemsländerna för att åstadkomma jämlikhet för flyktingar och invandrare i förhållande till värdbefolkningen. Under år 1993 hölls inom ramen för detta projekt två expertmöten. Vid ett av dessa möten redovisades och diskuterades åtgärder mot rasism och främlingsfientlighet. Vid det andra behandlades arbetsgivares och fackförningars roll i arbetet för att åstadkomma jämlikhet på arbetsmarknaden mellan invandrare och övriga.

Bland övriga aktiviteter inom kommittén kan nämnas ett projekt där en översyn och utvärdering görs av existerande bilaterala avtal enligt vilka medborgare i ett östeuropeiskt land ges rätt till tidsbegränsad vistelse i ett västeuropeiskt land för anställning eller utbildning. Inom projektets ram skall bl.a. studeras i vad mån sådana avtal kan bidra till att migrationen öst-väst kan ske i reglerade former. Ett annat projekt utvärderar fem länders, bl.a. Sveriges, återvändningspolitik.

CDMG arrangerade i november i Athen det 5:e europeiska migrationsmi-

nistermötet. Två huvudteman diskuterades vid mötet: "Att minska migrationsströmmar" och "Rasism, främlingsfientlighet och intolerans". På svenskt initiativ lades vidare fram ett förslag till resolution om ett mellan länderna mera rättvist fördelat ansvar för flyktingar från det forna Jugoslavien. Bakom förslaget stod, förutom Sverige, Danmark, Norge, Schweiz, Tyskland och Österrike.

Ministermötet beslöt att hänskjuta frågan till Wiengruppen för skyndsam behandling. Wiengruppen är den särskilda uppföljningsaktivitet som följde på ett ministermöte i Wien år 1991, vilket hade sammankallats för att behandla frågor om öst-västmigration i Europa. Wiengruppen sammanträffar ett par gånger per år på ämbetsmannanivå. Ett särskilt möte sammankallades under svenskt ordförandeskap i januari 1994 för att behandla frågan om fördelning av ansvaret för flyktingar och krigsoffer från det f.d. Jugoslavien. Mötet antog ett uttalande i denna fråga som måste betecknas som avsevärt mindre långtgående än det ursprungliga initiativet.

Den framtida utvecklingen av Wiengruppen är för närvarande svårbedömd. Å ena sidan finns behov av migrations- och flyktingpolitiska fora i vilka även staterna i Central- och Östeuropa deltar. Å andra sidan måste organisatorisk och administrativ stadga skapas inom Europarådets ram för att gruppen skall ges möjligheter till ett fortsatt verkningfullt arbete. Vid ett möte i juli 1994 kommer denna fråga förmodligen att ställas på sin spets.

I Europarådets expertkommitté för asylrättsliga frågor (CAHAR) fortgick arbetet under år 1993 planenligt under belgiskt ordförandeskap. Såväl mer övergripande asylrättsliga frågor som praktiskt samarbete länderna emellan har stått på dagordningen. Kommitténs huvuduppgift under året har dock varit att utforma riktlinjer angående mottagandet av asylsökande vid Europas flygplatser.

### Medborgarskap

Expertkommittén för dubbla medborgarskap (CJ-PL) fortsatte sitt arbete under år 1993, främst genom att behandla den tidigare väckta frågan om att omarbete hela 1963 års konvention om dubbla medborgarskap m.m. Då den svenska ståndpunkten i fråga om dubbla medborgarskap inte är förenlig med syftet bakom omarbetandet av konventionen (Sveriges regering har, till skillnad från uppfattningen i många andra länder, inställningen att man bör undvika dubbla medborgarskap), har svenskt deltagande i kommittén i praktiken ägt rum på observatörsnivå.

CJ-PL fick i slutet av år 1993 nytt mandat som innefattar utarbetandet av en ny konvention angående frågor som uppstår i samband med dubbla medborgarskap.

### d) Befolkningsstudier

#### Kommittéarbetet

Styrkommittén för befolkningsfrågor (CDPO) håller årligen två möten. En varje år återkommande aktivitet är att framställa en översikt över befolkningsstatistiken i medlemsländerna, samt att diskutera såväl övergripande



demografiska trender som utvecklingen i enskilda länder. Varje nytt medlemsland ombeds att skriva en PM om den hittillsvarande befolkningsutvecklingen. Insamlingsförandet sköts direkt av CDPO:s sekretariat. Översikten och den analytiska texten skrivs av en av kommitténs medlemmar, senast representanten från Storbritannien. CDPO:s och Europarådets datainsamling är ej att likna vid en "statistikbyrås" utan syftar till att snabbt sammanställa befintlig, ofta preliminär, statistik och utifrån den göra analyser och dra slutsatser. Den årliga översikten ger en aktuell och komplett bild av befolkningsstatistiken i hela Europa.

Under år 1993 resulterade expertgruppernas arbete i tre rapporter. "Politiska och geografiska aspekter på migrationsströmmar till Europa" belyser den geografiska situationen i utflyttningslandet, geografiska och socioekonomiska aspekter på migration och migrationspolitiken i mottagarländerna. "Framtiden för Europas befolkning" presenterar olika scenarier över den framtida befolkningsutvecklingen. "Ungerns geografiska situation i Europa" slutligen belyser befolkningsutvecklingen i Ungern.

Två nya expertgrupper föreslås. Dels en grupp som skall studera den geografiska obalansen i Medelhavsområdet och även planera en konferens, och dels en expertgrupp som skall belysa den geografiska situationen för vissa nationella minoriteter i Europa. I den expertgrupp som arbetar med åldrandet och dess konsekvenser för det socio-medicinska systemet ingår Lennart Johansson från Socialstyrelsen. Fyra länder har valts ut för en djupare studie, i vilken Sverige representerar norra Europa. Bland annat avser man studera vårdsystemet och det framtida vårdbehovet.

#### Europeisk befolkningskonferens

Jämte FN:s ekonomiska kommission för Europa (ECE) och FN:s befolkningsfond var Europarådet (genom CDPO) medarrangör av 1993 års europeiska befolkningskonferens, som ägde rum i Genève den 23-26 mars. Konferensen utgjorde ett led i förberedelserna inför FN:s befolkningskonferens i Kairo i september 1994 och resulterade i ett slutdokument i form av en rad rekommendationer. Dessa förs nu vidare från den regionala konferensen till världskonferensen i Kairo.

## 4 Utbildning, kultur, kulturmiljövård och idrott

### a) *Utbildning, kultur och kulturmiljövård*

Konventioner m.m.

1954 års europeiska kulturkonvention ger länder som inte är medlemmar av Europarådet möjlighet att delta i rådets utbildnings- och kultursamarbete. Sedan år 1989 har de flesta av länderna i Central- och Östeuropa tillträtt kulturkonventionen. Vid utgången av år 1993 var antalet anslutna stater 38.

Den europeiska konventionen om samproduktion av film undertecknades av Sverige den 28 april 1993.

Med den nya kommittéstruktur som gäller för kultursamarbetet sedan år 1991 bedrivs arbetet med programfrågor huvudsakligen inom styrkommitténs (CDCC) fyra specialkommittéer. CDCC har huvudsakligen en sammanhållande funktion. Under år 1993 höll CDCC ett plenarmöte den 12-14 januari. Huvudpunkten på dagordningen var en generaldebatt om kultursamarbetets framtida inriktning i ljuset av det ökade antalet medlemsstater. Kommittén enades om att debatten skulle fortsätta i specialkommittéerna och att eventuella nya direktiv från toppmötet i Wien hösten 1993 skulle avvaktas. Under år 1993 hölls även två möten med CDCC:s byrå, ett i maj och ett i november. Dessa möten ägnades huvudsakligen åt uppföljning av CDCC:s och specialkommittéernas beslut i frågor som rör verksamhetsprogrammet. En viktig nyhet för året är att specialkommittéerna fått mandat att självständigt besluta i budgetfrågor inom ramar som CDCC fastställt. Denna omläggning av budgetproceduren har drivits fram bl.a. från svenskt håll.

#### Utbildningskommittén (CC-EDUC)

Här förtjänar i första hand att nämnas det stora seminarium om "Utbildning, struktur, policy och strategier" som Europarådet hade fått i uppdrag att anordna för alla de 53 ESK-staterna. Seminariet, som samlade uppemot 250 deltagare, hade två huvudteman: "Utbildning för demokratiska och pluralistiska samhällen" och "Utbildning för en föränderlig värld och för en marknadsekonomi". Initiativet hade kommit bl.a. från Sverige och Finland. Sverige deltog redan i förberedelsearbetet, med en delegat i den kommitté som sattes upp för ändamålet.

Inom projektverksamheten har Sverige sedan länge kraftigt stöttat en prioritering av kvalitet framför kvantitet. Arbetet koncentreras numera till i princip två större utbildningsprojekt, sedan vuxenutbildningsprojektet avslutats med en konferens.

Det ena av de två kvarvarande större projekten är "Utbildning på högstadies- och gymnasienivå i Europa". Projektet har som mål att stimulera utvecklingen av utbildning som kan ge Europas ungdomar de kunskaper, färdigheter och attityder som behövs i framtidens Europa, förbereda dem för högre utbildning, rörlighet och dagligt liv i ett mångspråkigt och mångkulturellt Europa samt göra dem medvetna om deras gemensamma kulturarv och ansvar som européer. Sverige ingår i den ledningsgrupp som finns för detta projekt.

Inom projektet fortsätter också arbetet för ett utökat skol- och elevutbyte. Här upprättades under år 1993 ett särskilt nätverk för skolkontakter. På detta område stod Sverige under hösten som värd för ett välbesökt seminarium, där bl.a. utnyttjande av ny informationsteknologi hade en framträdande roll. Från Europarådet får nätverket fr.o.m. år 1993 också värdefullt stöd i det viktiga arbetet mellan de årliga seminarierna. Värt att uppmärksamma är att värdland för nästa seminarium blir Polen.

Inom det andra stora projektet, om språkundervisning, fortsätter verksamheten med en innovativ form av "dubbelseminarier", vilket innebär att

verksamheten vid ett första seminarium utvecklas under en mellanperiod och utvärderas vid ett andra seminarium några år senare. Under året pågick också planering för ett europeiskt språkcenter i Österrike.

På toppmötet i Wien i oktober beslutades på utbildningens område att inrätta ett projekt kring ämnet historia.

#### Kommittén för universitetsfrågor

Här bör i första hand nämnas att man under år 1993 nådde fram till ett principbeslut om en gemensam konvention mellan Europarådet och Unesco i fråga om erkännande av examina.

Kommitténs arbete i stort inriktas sedan flera år på insatser för att underlätta och stödja utvecklingen på högskoleområdet i de central- och östeuropeiska länderna. I samband härmed sker också en allmän koncentration av kommitténs arbete till ett mindre antal projekt.

#### Kulturkommittén (CC-CULT)

Kommittén sammanträdde den 16-17 mars och den 20-22 oktober under svenskt ordförandeskap.

Det ökande antalet medlemmar från Central- och Östeuropa fortsatte att prägla arbetet i kommittén. De nya frågeställningar som fortlöpande uppkommer ökar kraven på anpassningsbarhet i programverksamheten. Den förändrade beslutsprocessen i budgetfrågor är ägnad att underlätta en sådan anpassning. För att ge de nya medlemsländerna tillfälle att diskutera sina speciella problem har en ordning införts med ett särskilt förmöte för dessa länder dagen före kommitténs plenarmöte. Mötet leds av kommitténs ordförande.

Vid vårmötet debatterades verksamhetens framtida inriktning mot bakgrund av CDCC:s generaldebatt och en tidigare gjord studie. Kommittén antog *en deklARATION, riktad till toppmötet i Wien, med begäran om ökade resurser för att kunna medverka i uppbyggnaden av ett demokratiskt och kulturellt vitalt Europa.*

Vid höstmötet ägnades en extra dag åt en muntlig examination av Österrikes kulturpolitik. Som bakgrund förelåg en omfattande österrikisk nationalrapport samt en analys, utförd av den expertgrupp som svarat för utvärderingen. Den österrikiska delegationen leddes av kulturministern Dr. Rudolf Scholten. På dagordningen för höstmötet stod i övrigt en rad frågor av större vikt. Budgeten för år 1994 på 7 miljoner franska franc fastställdes i form av tre ramar med möjlighet till löpande omprioritering under året. Med hänsyn bl.a. till de nya medlemsländernas behov fann kommittén det nödvändigt att även fortsättningsvis sammanträda två gånger per år. Kommittén beslöt därför breda utrymme i verksamhetsbudgeten för ett andra plenarmöte för den händelse medel för detta inte skulle beviljas ur den allmänna budgeten. Vidare beslöts att kommittén skulle aktivt medverka i arbetet inom Världskommissionen för kultur och utveckling genom framtagning av en särskild delrapport om Europa.

Ur verksamhetsprogrammet för år 1993 kan följande särskilt noteras.

De högprioriterade kulturpolitiska länderförhören fortsätter, nu i snabbare takt än tidigare. Efter förhören med Frankrike (1988), Sverige (1989) och Österrike (1993) planeras förhör med Nederländerna och Finland under år 1994. Därefter planeras förhör med Italien, Spanien och Portugal. Ett antal nya medlemsländer önskar komma i fråga för granskning. Till projektet har knutits en rådgivande grupp med uppgift att lösa uppkommande metodproblem i granskningsarbetet.

Programmet "Europeiska kulturvägar" tilldrar sig stort intresse från medlemsländerna och antalet igångsatta delprojekt ökar mycket snabbt. De nordiska länderna medverkar i delprojekten "Hansavägar" och "Vikingavägar". Igångsättningen av det sistnämnda projektet markerades med ett evenemang på Birka i maj 1993. Ett forskningsseminarium inom ramen för projektet "Hansavägar" genomfördes på Gotland hösten 1993.

Utställningen om "Vikingarna och deras tid", som anordnats i samarbete mellan Europarådet och Nordiska ministerrådet, visades år 1992 i Paris och Berlin samt i Köpenhamn under våren 1993. Utställningen fick höga publik-siffror på samtliga visningsplatser.

Utbildningsprogrammet för kulturadministratörer har fått hög prioritet då det svarar mot ett stort behov inte minst hos de nya medlemsstaterna. Programmet, som omfattar stipendier, kurser och informationsutbyte, genomförs i nära samarbete med nationella institutioner. I Sverige planeras ett kulturpolitiskt seminarium som uppföljning till Östersjöområdets första kulturministerkonferens, som hölls i Stockholm våren 1993. Seminariet, som bl.a. kommer att ägnas åt de nya demokratiernas omställningsproblem på kulturområdet, kommer att genomföras hösten 1994 i samverkan med Europarådet.

Kommittén antog vid sitt vårmöte riktlinjer för ett åtgärdsprogram för främjande av bokutgivning och läsning. Programmet skall samordnas med EU:s verksamhet på samma område. Vidare antogs direktiv för underkommittén för filmfrågor. En särskild beredningsgrupp tillsattes inför filmkonstens 100-årsjubileum år 1995.

### Kulturarvskommittén (CC-PAT)

Arbetet inom kommittén är organiserat i fyra distinkta ansvarsområden: policy och styrmedel, tekniskt erfarenhetsutbyte och specialistsamverkan, utbildning och levandegörande samt det samarbets- och uppföljningsansvar som knyts till konventionerna rörande arkitektur- och arkeologiarvet.

Inom styrmedelsområdet arbetar kommittén med framtagande av tre rekommendationer rörande kulturlandskap, lös inredning och inventarier samt samordning av dokumentationsmetoder och regler. Samtidigt har policyfrågorna fått förnyad aktualitet de senaste åren i och med de nya medlemsländernas behov av avstämning och skärskådande av befintliga system. En konferens förbereds till hösten 1994 rörande "Kulturarvet och mänskliga rättigheter" och en praktiskt inriktad konferens kring vårdfrågorna planeras till år 1995.

Tekniskt samarbete och specialiststöd har högprioriterats för att kunna bistå de forna östländerna och under året har bl.a. strategier för samlade aktio-

ner i vart och ett av baltländerna utarbetats och delvis genomförts. Det av Sverige aktualiserade projektet rörande luftföroreningars nedbrytande effekt på kulturminnesmärken kommer att kunna tas upp till beslut under nästa år då pågående enkäter alternativt expertrapporter färdigställts.

Aktiviteterna inom "Nätverk för hantverksutbildning" samt "Öppet hus" har fullföljts enligt planerna och bronsålderskampanjen som Sverige stött med handläggaresurser kommer att starta hösten 1994.

## b) *Idrott*

### Kommittéarbetet

Styrkommittén för idrottsfrågor (CDDS) genomförde sitt 16:e möte i februari månad. Vid detta möte diskuterades uppföljningen av följande rekommendationer till regeringarna: den europeiska idrottsstadgan R(92)13 och den idrottsetiska koden R(92)14. Den fortsatt ökade anslutningen till Europarådets kulturkonvention har bidragit till att frågor av intresse för nya medlemsstater har fått en starkare prioritet i samarbetet inom CDDS. Vid behandlingen av styrkommitténs verksamhetsprogram och budget lades särskild vikt vid samarbetet med de nya länderna i Central- och Östeuropa.

Förberedelser inför en kommande extra konferens för ministrar ansvariga för idrottsfrågor, på inbjudan av Frankrike, bedrevs under året. Tema för konferensen är "Idrott och pengar". Som underlag för konferensen har en vetenskaplig rapport utarbetats, med bl.a. Sverige som referensland.

CDDS genomförde vidare verksamhet inom program som "Idrottens etik", "Idrott och ekonomi" samt "Informella idrottsanläggningar". Under året sammanträdde även de särskilda expertgrupperna för forskning och informationsutbyte.

### Övrigt

Vid årets slut hade 23 länder ratificerat konventionen mot läktarvåld och ytterligare 4 länder hade undertecknat densamma. Sverige har deltagit i arbetet inom den permanenta kommitté som övervakar att konventionen efterlevs.

Konventionen mot dopning hade vid årets slut ratificerats av 19 länder och undertecknats av ytterligare 12 länder. Sverige har deltagit i övervakningsgruppen för konventionen och tog under året på sig ansvaret att leda en arbetsgrupp för rättsliga frågor och dopning.

## 5 Ungdomsfrågor

### Ministerkonferens m.m.

Den 13-15 april avhölls den 4:e ungdomsministerkonferensen i Wien. Ministrarna antog ett slutdokument om en europeisk ungdomspolicy. I det fortsatta arbetet skall särskilt ungdomars delaktighet och inflytande i samhällsutvecklingen och deras internationella rörlighet uppmärksammas.

Under år 1993 inrättades ett ungdomsdirektorat inom Europarådet. Dess-

utom beslutades att en stor ungdomskampanj mot rasism, främlingsfientlighet, antisemitism och intolerans skall genomföras i Europarådets regi under perioden 1994-1996.

Skr. 1993/94:248

#### Kommittéarbetet

Styrkommittén för ungdomsfrågor (CDEJ) höll under året sina 11:e och 12:e möten. En huvudfråga var insatserna i Central- och Östeuropa. Ett andra europeiskt ungdomscenter skall inrättas i Budapest. Vidare ägnade kommittén sig åt uppföljning av den 4:e ungdomsministerkonferensen (jfr ovan).

Expertkommittén om lokalt ungdomsarbete avslutade sin verksamhet med en slutrapport.

#### Europeiska ungdomsfonden (EYF) och Europeiska ungdomscentret (EYC)

Europeiska ungdomsfonden delade under år 1993 ut 15,7 miljoner franska franc i bidrag. Sammanlagt anordnades 120 ungdomsprojekt inom områden som miljö, nord/syd, ungdomsutbyte, sociala problem etc. Dessutom delades bidrag ut till de internationella ungdomsorganisationernas administration och tidningar. Totalt fick 43 publikationer eller utbildningsmaterial stöd. I Central- och Östeuropa hölls 30 aktiviteter, finansierade genom den särskilda fond som upprättats som en del av Europarådets stöd till utvecklingen i denna del av Europa. Totalt deltog 9 552 ungdomar i aktiviteter som fonden finansierat, varav 233 från Sverige. Sverige bidrog med 542 464 franska franc (3,1 %) till fondens budget. Förutom det reguljära bidraget innefattar denna summa också ett extra bidrag.

Europeiska ungdomscentret anordnade 36 seminarier för ungdomar, 2 ungdomsledarutbildningar, 11 språkkurser, 2 s.k. konsultativa möten och 1 symposium. I dessa aktiviteter deltog 1 690 ungdomar, varav 79 från Sverige.

Sedan några år tillbaka organiserar EYC och EYF ungdomsledarutbildningar i Central- och Östeuropa. Under år 1993 organiserades sådana kurser i de tre baltiska länderna.

## 6 Hälsa- och sjukvård

Styrkommittén för hälso- och sjukvård (CDSP) höll under år 1993 två möten. Under året fördjupades det nordiska samarbetet inom ramen för CDSP och på norskt initiativ hölls ett möte med de nordiska CDSP-medlemmarna, där bl.a. verksamheten inom Europarådet i förhållande till vad som görs inom andra internationella organisationer diskuterades. På nordiskt initiativ påbörjades inom kommittén en diskussion om Europarådets framtida verksamhet inom hälso- och sjukvårdsområdet.

Arbetet inom CDSP har också varit inriktat på att finna former för en bättre samordning och arbetsfördelning mellan främst WHO:s regionala verksamhet, EG:s arbete vad avser hälso- och sjukvård och Europarådets verksamhet inom detta område. Ett gemensamt projekt kring hälsofrämjande verksamhet inom skolväsendet har utarbetats och är nu under genom-

förande. Dessa strävanden bör fortsätta, varvid Europarådets verksamhet inom hälso- och sjukvården bör koncentreras till områden med en stark koppling till de mänskliga rättigheterna.

Kommitténs arbete präglades även under år 1993 starkt av tillkomsten av nya medlemsländer/observatörer från Central- och Östeuropa. Ett särskilt program, "Demosthenes", har tillskapats för att stödja insatser inom hälso- och sjukvårdsområdet i dessa delar av Europa.

Under året utarbetades rekommendationer avseende multiprofessionell utbildning för hälso- och sjukvårdspersonal respektive vävnadsbanker.

Styrkommittén för bioetik (CDBI) höll under år 1993 två möten. Huvuduppgiften har varit utarbetande av förslag till konvention om bioetik. Sannolikt behövs ytterligare två möten innan förslaget till ramkonvention samt de två protokollen (om samtyckesregler vid organ donation respektive om forskning och försök på människa) finns klara.

CDBI anordnade i samband med höstmötet en konferens om "Etiska aspekter på medicinsk genetik". Programmet innehöll fem teman, bl.a. "Sekretessfrågor", "Är den mänskliga arvsmassan patenterbar?" och "Mänskliga rättighetsaspekter".

## 7 Frågor rörande miljö och regional planering

### a) Miljöfrågor

Konventioner m.m.

På ett möte med Bernkonventionens permanenta kommitté beslöts att ett utvidgat samarbete mellan biodiversitetskonventionen och Bernkonventionen skall utredas samt att antagandet av en rekommendation angående skydd av sötvattenfiskar skulle uppskjutas till nästa möte.

Grekland kommer, om några länder tar initiativet, att dras inför skiljenämnd. Detta som en sista möjlighet att komma till rätta med landets uppenbara brott mot Bernkonventionen genom att vägra att skydda ett av Medelhavets viktigaste kläckningsområden för havssköldpadda.

Sverige åtog sig att ta fram en statusrapport för järven.

Ryssland har anmält att man avser ansluta sig till Bernkonventionen.

### Kommittéarbetet

Styrkommittén för miljöfrågor (CDPE) avhöll ett möte i december med redovisning och genomgång av de verksamheter som pågår. Vidare beslutades om inriktningen av arbetet för åren 1994 och 1995.

På en alleuropeisk miljöministerkonferens i Luzern antogs den föreslagna utvidgningen av Europarådets naturvårdsstrategi liksom utarbetandet av ett aktionsprogram för centrala och östra Europa. I miljöministrarnas deklARATION stöds det planerade naturvårdsåret 1995 och Europarådets aktiviteter att i samarbete med Internationella naturvårdsunionen (IUCN), FN:s miljöprogram (UNEP), EU och intresserade länder fortsätta arbetet beträffande skyddade områden, metodik för och utveckling av uthållig användning av

naturresurser samt arbetet med uthållig turism. År 1995 skall ministrarna träffas i Sofia.

Skr. 1993/94:248

På konferensen i Maastricht i november antogs en deklARATION om uppbyggandet av ett ekologiskt nätverk i Europa, det s.k. EECONET.

## Övrigt

Under CDPE har fem expertgrupper varit verksamma under året. En av dessa, angående jord- och landskapsskydd, avslutade sitt arbete i december. Fem s.k. Diploma-områden (nationalparker etc.) har förnyats och tre nya har belönats. En ny expertgrupp för landsbygds- och naturvårdsfrågor tillsattes. Sverige deltar tillsammans med 30 andra länder och 11 intresseorganisationer i förberedandet av det europeiska naturvårdsåret 1995.

## *b) Regional planering*

Inom Europarådets arbetsprogram finns för närvarande ingen särskild styrkommitté för sektorn regional planering. Frågor inom detta ämnesområde behandlas av fackministerkonferensen för ministrar med ansvar för regional planering (CEMAT) och av den ämbetsmannakommitté som förbereder konferensens sessioner.

Ministerkonferensens nästa session (CEMAT 10) kommer att äga rum i Oslo den 6-7 september 1994 under huvudtemat "Strategier för en hållbar regional utveckling i Europa bortom år 2000". Som förberedelse härför höll ämbetsmannakommittén två möten under år 1993. I anslutning till ett av dessa möten anordnades det tredje av fyra förberedande seminarier. Seminarets tema var "Samarbete över gränserna inom ramen för en uthållig regional planering i centrala Europa". Vidare anordnade Europarådet och EU ett gemensamt seminarium under temat "Utvecklingsperspektiv för ett större Europa".

I samarbete med styrkommittén för jämställdhet mellan kvinnor och män pågick under året förberedelser för det sista seminariet inför Oslo-konferensen. Statsrådet Görel Thurdin stod som inbjudare till detta seminarium, som sedan hölls i Örnsköldsvik den 24-26 mars 1994 på temat "Kvinnors roll och representation i urban och regional planering för en uthållig utveckling".

## 8 Regionala och kommunala frågor

### Ändrad status för kommunalkonferensen

Vid toppmötet i Wien den 8-9 oktober godkändes ett förslag om att ändra den s.k. kommunalkonferensens (CLRAE) status. I fortsättningen kommer kommunalkonferensen att benämnas kommunalkongressen. Den nya organisationen för kommunalt samarbete kommer inom Europarådet att få samma status som parlamentarikerförsamlingen och ministerkommittén.

### Kommittéarbetet

Styrkommittén för kommunala och regionala myndigheter (CDLR) höll under år 1993 två möten i Strasbourg. Bland annat behandlade kommittén där-



vid lokala folkomröstningar, insyn och öppenhet i kommunal verksamhet, subsidiaritetsprincipens tillämpning i kommunal verksamhet, kommunal indelning och organisering inom storstadsområden. Kommittén har utgivit översikter över den kommunala organisationen och verksamheten i flertalet av Europarådets medlemsstater. Vidare medverkar kommittén i samarbetet för bistånd till utvecklingen av den lokala demokratin i Central- och Östeuropa.

Den under CDLR tillsatta särskilda expertkommittén för frågor om kommunalt och regionalt samarbete över riksgrensar fortsatte sitt arbete under år 1993. Sverige fick under året en möjlighet att delta i kommitténs arbete.

### Ministerkonferens

En europeisk ministerkonferens genomfördes i Haag den 15-16 september. Konferensen ägnades åt dels storstadsfrågor, dels frågor om lokala folkomröstningar.

I oktober 1994 kommer en särskild ministerkonferens att arrangeras i Warszawa. Syftet med denna är att diskutera Europarådets insatser för att stödja utvecklingen av den lokala demokratin i Central- och Östeuropa.

## 9 Rättsfrågor

### Rekommendationer

Ministerkommittén antog under år 1993 rekommendationen R(93)7 om privatisering av allmänna företag och tjänster.

Vidare antog ministerkommittén en rekommendation på det straffrättsliga området. Rekommendationen, R(93)6, behandlar frågor om smittosamma sjukdomar, inkluderande aids, inom kriminalvården. Syftet med rekommendationen är bl.a. att motverka spridningen av HIV/aids.

### Kommittéarbetet

Styrkommittén för juridiskt samarbete (CDCJ) höll under året sina 59:e och 60:e möten. Kommittén föreslog ministerkommittén att anta den nämnda rekommendationen om privatisering av allmänna företag och tjänster.

Det sedvanliga samarbetet i rättsfrågor fortsatte, bl.a. i de expertkommittéer som arbetar med frågor om integritetsskydd i "datasamhället" och i den familjerättsliga expertkommitté som utarbetar förslag till en europeisk konvention om barns rättigheter. Därutöver inleddes arbete i en expertkommitté för processrättsliga frågor.

Folkrättskommittén (CAHDI) höll under året sina 5:e och 6:e möten. CAHDI bildades år 1991 genom att en tidigare underkommitté till CDCJ ombildades till en kommitté direkt underställd ministerkommittén. CAHDI skall enligt sina direktiv utbyta synpunkter på samt utreda folkrättsliga frågor på begäran av ministerkommittén, på begäran av CDCJ eller på eget initiativ. Staterna representeras i CAHDI företrädesvis av utrikesministeriernas rättschefer.

Arbetet i CAHDI är för närvarande inriktat främst på två områden: att

se över statspraxis bland medlemsstaterna i olika folkrättsliga frågor och att tjäna som forum för en europeisk avstämning av de juridiska frågorna inom Förenta nationernas verksamhetsområde. Under de senaste åren har statspraxis rörande statssuccessionerna till följd av de stora omvälvningarna i Central- och Östeuropa diskuterats och slutsatser dragits som kunnat läggas till grund för den folkrättsliga rådgivningen i frågor som uppkommit med anledning av de nya statsbildningarna.

Styrkommittén för brottsfrågor (CDPC) höll under året sitt 42:a möte. Vid mötet behandlades den tidigare nämnda rekommendationen beträffande frågor om smittosamma sjukdomar, inkluderande aids, inom kriminalvården. Inom CDPC genomförs för närvarande en översyn av de europeiska konventionerna på straffrättens område. Vidare pågår utredningsarbete bl.a. i fråga om straffrättsliga åtgärder till skydd för miljön, straffprocessuella frågor som har samband med informationsteknologi, behandling av ungdomsbrottslingar samt kriminalpolitik och strafflagstiftning mot bakgrund av att Europa befinner sig i en tid av förändringar.

### Övrigt

Ett möte med de europeiska justitieministrarna hölls i Lugano, under tiden 21-22 juni. Ämnet för konferensen var "Federalism, regionalism och skyddet av minoriteter". Förutom ministrarna från Europarådets medlemsstater deltog justitieministrarna från bl.a. Albanien, Lettland, Ryssland, Slovakien och Tjeckien i mötet.

## III Europarådets sociala utvecklingsfond

Vid årsskiftet 1993/94 var samtliga Europarådets medlemsländer utom Bulgarien, Estland, Irland, Litauen, Polen, Rumänien, Slovakien, Slovenien, Storbritannien, Tjeckien, Ungern och Österrike anslutna till fonden, vars officiella titel på svenska är Europarådets fond för bosättning och regional utveckling.

Härutöver är Heliga stolen medlem. Det dåvarande Jugoslavien var associerad medlem under femårsperioden 1986-1991. Ett antal central- och östeuropeiska länder har visat intresse att bli nya medlemmar i fonden.

Fonden bildades ursprungligen som ett instrument i flyktingpolitiken, men är numera även inriktad på att finansiera infrastruktur-, sysselsättnings- och bostadsbyggnadsprojekt i regioner där sådana investeringar är av stort socialt värde. På senare tid har även ett antal större utbildnings- och sjukvårdsprojekt finansierats.

I syfte att stärka fondens kapitalbas och att i framtiden kunna integrera länderna i Central- och Östeuropa i fondens verksamhet utökades år 1991 fondens kapital mycket kraftigt. De central- och östeuropeiska ländernas behov kommer att ställa fonden inför större och nya uppgifter såväl vad gäller risktagande som projektplanering och administration.

Fonden använder den europeiska valutaenheten ecu i sin redovisning (1 ecu = SEK 8,85 i december 1993).

Medlemsländernas insatser i fonden uppgick den 31 december 1993 till sammanlagt 1 217 miljoner ecu i form av inbetalade medel, garantiåtaganden och vinstmedel som tillförts enskilda medlemsländer. Härtill kommer att fonden vid utgången av år 1993 hade reserver och vinstmedel på ca 600 miljoner ecu. Till det egna kapitalet räknar fonden också s.k. eviga lån, som upptagits med sammanlagt 520 miljoner ecu.

Med dessa medel som bas kan fonden på jämförelsevis fördelaktiga villkor ta upp lån på den internationella kapitalmarknaden. Lånen förmedlas sedan till projekt i medlemsländerna med den inriktning som beskrivits ovan. En liten del av utlåningen sker på speciellt fördelaktiga villkor, för närvarande en procents ränta. Denna subventionerade utlåning bekostas av en del av fondens vinstmedel.

Under år 1993 instiftade fonden också ett katastrofkonto från vilket räntefria lån kan lämnas i samband med krig eller andra exceptionella händelser. Kontot, som förutsätter särskild medfinansiering från medlemsländerna, har under året utnyttjats för flyktingprojekt i Slovenien.

Sedan sin tillkomst och till slutet av år 1993 har fonden finansierat projekt i medlemsländerna om totalt 8 666 miljoner ecu. Vid årsskiftet utestående lån uppgick till 6 881 miljoner ecu, varav 63 miljoner ecu som subventionerade lån. De största låntagarna under senare år (1982-1993) har varit Turkiet (35 % av lånedelen), Italien (27 %), Grekland (10 %), Cypern (10 %), Spanien (7 %) och Portugal (5 %). Det ändamål som erhållit mest lån är bostadsbyggande, vilket fått knappt en fjärdedel av lånebeloppet. Härefter följer lån i samband med naturkatastrofer, infrastrukturinvesteringar samt åtgärder för flyktingar och migranter.

Fondens verksamhet har under de senaste åren expanderat kraftigt. På grund av uppstramade utlåningsrutiner minskade dock nytulåningen under år 1993 och uppgick till 509 miljoner ecu.

Under de senaste åren har växande kritik riktats mot fonden. Denna kritik gäller dels att fonden alltmer fjärmat sig från sin sociala målsättning och dels att det förekommit allvarliga brister avseende fondens finansförvaltning, låneverksamhet, projektuppföljning, internadministration och samarbetsklimat.

En internrevision som på styrelsens initiativ genomfördes år 1992 bekräftade misstankarna om avsevärda brister i fondens ledning och ledde under år 1993 till att fondens högste verkställande tjänsteman lämnade sin befattning.

Under år 1993 har ett omfattande översynsarbete igångsatts i syfte att komma till rätta med fondens problem. Bland annat har nya stadgar utarbetats som avses träda i kraft under år 1994. De nya stadgarna torde bidra till en effektivisering av verksamheten och en klarare ansvars- och rollfördelning mellan fondens styrande organ. Vidare har nya rutiner fastlagts avseende fondens utlåning (projektval och projektuppföljning) samt finansförvaltning. I samband med att en ny ledning för fonden tillträdde i december 1993, har även omfattande förändringar genomförts i fondens inre organisation. Ett övergripande mål är att återigen klart sätta den sociala målsättningen i centrum för fondens verksamhet.

Sverige inträdde i fonden år 1977. Vår andel i fondens kapital uppgår till ca 36 miljoner ecu, vilket motsvarar 2,96 % av medlemsländernas insatser.

Av detta belopp har 3,9 miljoner ecu betalats in och 32,1 miljoner ecu är ett garantiåtagande. Sverige bör betala in ytterligare 994 000 ecu före den 1 januari 1996. Sverige har varit pådrivande i de senaste årens arbete att orientera och sanera fondens verksamhet. Sverige har bl.a. eftersträvat att utlåningen skall få en bättre geografisk fördelning och koncentreras till de socialt angelägnaste projekten, att en större andel av fondens vinst skall användas för lån på särskilt fördelaktiga villkor samt att flera länder skall ansluta sig till fonden.

## IV Övrigt

### *a) Europafarmakopén*

Sedan år 1975 har Sverige varit anslutet till Europarådets konvention om utarbetande av en europeisk farmakopé (Ph Eur). Denna innehåller kvalitetsnormer för läkemedelssubstanser och vissa färdiga läkemedel. Den har bindande giltighet i de länder som är anslutna till konventionen. Tjugo länder i Västeuropa har ratificerat konventionen. Förutom dessa deltar WHO, EU samt ytterligare åtta länder som observatörer. Bland observatörsländerna finns Australien och Canada.

Den första upplagan av Europafarmakopén trädde i kraft i Sverige den 1 januari 1978. Den andra upplagan i alla dess delar trädde i kraft i medlemsländerna den 1 juli 1987. Under år 1993 utgavs ytterligare ett häfte (fascicule 17) av den andra upplagan med standarder och föreskrifter.

Sverige var representerat vid samtliga tre kommissionsmöten under år 1993. I de ca 30 expertgrupper som förbereder och bearbetar material som skall ingå i farmakopén, medverkade 19 svenska representanter hämtade från statliga laboratorier, farmaceutiska fakulteten, den farmaceutiska industrin och Apoteksbolaget. De statliga laboratorierna representeras av Läkemedelsverket, Statens bakteriologiska laboratorium (SBL Vaccin AB fr.o.m. den 1 juli 1993) och Statens veterinärmedicinska anstalt. De olika experterna ansvarar för ett omfattande experimentellt förarbete på sina respektive laboratorier. Arbetet samordnas i Sverige av Svenska farmakopékommittén och standardiseringsenheten vid Läkemedelsverket.

Europafarmakopén har stor normgivande betydelse för läkemedelskvalitet. Den tillämpas av Läkemedelsverket och läkemedelsindustrin vid registrering och kontroll av läkemedel samt vid Apoteksbolagets beredning och hantering av läkemedel.

Under år 1993 fastställdes 127 nya och reviderade monografier för införande i Europafarmakopén, vilket innebär en 5-procentig ökning jämfört med år 1992.

År 1993 beslutades att en ny prioritetssomgång inom Europasamarbetet skulle påbörjas för att få fram vilka läkemedelssubstanser, läkemedelsformer och bruksfärdiga läkemedel man skall arbeta med under de närmaste åren. För svenskt vidkommande anses den medicinska betydelsen utgöra det viktigaste kriteriet att ta hänsyn till vid prioriteringen.

Samarbetet mellan den europeiska farmakopén och representanter för

den amerikanska (USP) och den japanska (JP) farmakopén om harmonisering av de olika farmakopéernas bestämmelser fortsatte under år 1993, och för närvarande arbetar man med ett antal hjälpsubstanser i läkemedel där behovet av harmonisering anses störst. Under år 1993 anordnades också en internationell konferens i Verona av de tre farmakopéerna rörande harmonisering av biologiskt framställda läkemedel. Europafarmakopén stod som värd och konferensen leddes av en svensk ordförande.

Under år 1993 fortsatte diskussionerna mellan Europafarmakopékommissionen och representanter för den gemensamma marknaden, läkemedels- och kemiindustrins olika intresseorganisationer samt olika europeiska myndigheter om ett utökat samarbete på läkemedelsområdet med tonvikt på att underlätta läkemedelskontroll och läkemedels godkännande i Europa. Den på prov genomförda certifieringsprocess som dessa diskussioner tidigare lett fram till har nu utvärderats och befunnits vara mycket framgångsrik. Den har därför fastställts och kommer att drivas i Europafarmakopéns regi. Den innebär att farmakopén kan certifiera olika företags produkter så att de överensstämmer med de kvalitetskrav som specificeras i Europafarmakopén.

Ett nytt sätt att utarbeta monografier för Europafarmakopén som komplement till de andra har startats på prov under år 1993. Detta innebär att originaltillverkaren av en läkemedelsråvara tillsammans med det nationella farmakopélaboratoriet utarbetar ett förslag till en monografi redan innan patenttiden för substansen gått ut. Sverige deltar vid utarbetandet av två sådana substansmonografier, vilka är av stort intresse för den svenska läkemedelsindustrin.

#### *b) Pompidougruppen (narkotikafrågor)*

Pompidougruppen inrättades år 1971 i huvudsak som ett forum för erfarenhetsutbyte i Västeuropa. Initiativet togs av den dåvarande franske presidenten Georges Pompidou och var ett svar på det växande narkotikaproblemet i Europa. Gruppen hade fram till år 1980 ingen formell status men blev då en samarbetsgrupp inom Europarådet.

Ursprungligen hade gruppen 16 medlemmar men medlemsantalet uppgick under år 1993 till 25. Samarbetet omfattade de flesta västeuropeiska länderna samt Polen, Tjeckien, Slovakien och Ungern. Andra länder i Central- och Östeuropa inbjuds att på ad hoc-basis delta i olika aktiviteter anordnade av Pompidougruppen. Den svenska regeringen har ställt medel till Pompidougruppens förfogande för att underlätta dessa länders deltagande i konferenser, symposier och andra möten anordnade av gruppen.

Arbetet i Pompidougruppen rör såväl förebyggande insatser i syfte att minska efterfrågan på narkotika som insatser inom kontrollpolitikens område. Samarbetet är således tvärsektorielt. De ministrar som ansvarar för samordningen av narkotikafrågor möts i princip vart tredje år och beslutar då om inriktningen på samarbetet fram till nästa ministermöte. Mellan ministermötena sammanträder representanter för medlemsländerna (s.k. permanenta korrespondenter) två gånger om året för att besluta om konkreta åtgärder och för att rapportera om pågående och planerade insatser i de olika medlemsländerna.

Vid ministermötet i november 1990 antogs programmet för Pompidougruppens arbete under de senaste tre åren. Bland annat framhålls där betydelsen av olika förebyggande insatser för att minska efterfrågan på narkotika. Sverige deltar aktivt i det arbetet, bl.a. genom medverkan i en arbetsgrupp om massmedias roll i det drogförebyggande arbetet. Sverige medverkar också i en arbetsgrupp om alternativ till fängelse för narkotikamissbrukare. Sverige deltar även i det omfattande epidemiologiska samarbete som pågår inom Pompidougruppens ram. Programmet omfattar även samarbete mot illegal handel med narkotika.

Inom det området deltar Sverige i en samarbetsgrupp för narkotikakontroll vid flygplatser samt kontroll av internationell handel med psykotropa ämnen och ämnen som kan användas vid illegal framställning av narkotika (prekursorer).

Under år 1993 utarbetades ett förslag till nytt arbetsprogram för de tre kommande åren. Beslut fattades sedan vid ett ministermöte i februari 1994. Det nya arbetsprogrammet betonar vikten av efterfrågedämpande insatser och att Pompidougruppens tvärsektoriella inriktning bibehålls.

På initiativ av Europarådet och i samverkan med EG hölls i maj 1991 i Oslo den första alleuropeiska ministerkonferensen om narkotikafrågor. En handlingsplan för uppföljning av konferensen har utarbetats och en uppföljande alleuropeisk ministerkonferens ägde rum i februari 1994.

### *c) Handikappfrågor*

Sverige deltar sedan år 1986 i Europarådets kommitté för handikappfrågor. Arbetet bedrivs – förutom i kommitténs ordinarie möten – i expertgrupper, varav Sverige deltar i en. Denna arbetar med frågor om Världshälsoorganisationens (WHO) internationella klassifikation för funktionshinder. Kommittén har tillsatt ytterligare två expertgrupper, den ena arbetar med en handbok för att öka tillgängligheten för personer med funktionshinder och den andra med att upprätta ett europeiskt nätverk för handikappprojekt. Frågan om att öka kretsen av länder som deltar i kommitténs arbete har diskuterats. Kommitténs ordinarie möte hölls i Genève den 15-18 juni.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 19 maj 1994.

Närvarande: statsministern Bildt, ordförande, och statsråden B. Westerberg, Friggebo, Johansson, Laurén, Hörnlund, Olsson, Svensson, Dinkelspiel, Hellsvik, Wibble, Björck, Könberg, Lundgren, Unckel, P. Westerberg, Ask

Föredragande: statsrådet Svensson

---

Regeringen beslutar skrivelse 1993/94:248 Redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1993.

